

זה הדרך

زوهديرك ZO HADEREKH

גיליון 11, 16 במארס 2016

שבתה ותקווה

המאבק המתמשך של עובדי ההוראה הפלסטינים בגדה מצביע על הדרך למאבק בכיבוש: המוני, דמוקרטי ולוחם

מורות מפגינות ברמאללה, 7.3 (צילום: אקטיביסטילט)

וכן במגבלות הכיבוש הישראלי; ותוך לימוד לקחי השביתה והאנרגיות שלה - להרחיב את המאבק העממי למען הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד ישראל.

אין זה מיותר לציין שכל המאבקים לשחרור לאומי במאה האחרונה היו כרוכים במאבק לשחרור חברתי. לצערנו, שתי ההנהגות הפלסטיניות (זו שבגדה וזו שבעזה) לא בחרו בדרך של השחרור החברתי, והן נסמכות על תפיסות עולם קפיטליסטיות. אך מניסיון העבר עולה, כי לא ניתן לשחרר עם ללא התגייסותו ההמונית, הדמוקרטית והלוחמת למען שינוי המציאות מן היסוד – למען עצמאות לאומית ושחרור חברתי. דווקא שביתה ארוכה זו, של אחד ממגזרי העובדים המקופחים ביותר, שלכאורה היא עניין פנים-פלסטיני, טומנת בחובה תקוות רבות.

אפרים דויד

כמיליון ילדים ונערים פלסטינים אינם לומדים מזה כחודש, עקב השביתה עליה הכריזו יותר מ-35 אלף מורות ומורים ברשות הפלסטינית. עובדי ההוראה החליטו ששביתתם למען שיפור תנאי השכר והעבודה, תהיה לוחמת. חרף זאת, משרד החינוך של הרשות הפלסטינית מסרב שוב ושוב לדון בהצעה שתביא לסיום מיידי של השביתה. המורות והמורים דורשים העלאה של 70% בשכר הבסיס תוך 3 שנים, תוספת יוקר, בניית מנגנון לחישוב תוספת ותק, שינוי חוק הפנסיה ובחירות כלליות בהתאחדות המורים. בשבוע שעבר (7.3) התקיימה הפגנת ענק של כ-10,000 מורות ומורים ברמאללה בקריאה לממשלת הרשות להיענות לדרישותיהם. השובתים הבהירו כי לא יחזרו ללימודים עד שכל דרישותיהם ייענו.

המורות והמורים השובתים הגיעו מרחבי הגדה המערבית להפגין ברמאללה למרות המחסומים שהקימו כוחות הביטחון הפלסטינים בכניסות וביציאות מהערים בניסיון למנוע את ההפגנה. היו מורים שבעבר נחסמו בדרכם להפגנה (והפגינו ביישוביהם) ולכן הגיעו הפעם לרמאללה לילה קודם כדי להבטיח את השתתפותם.

מדובר בהפגנה הגדולה ביותר בגדה המערבית מאז המחאה נגד המלחמה בעזה ב-2014. עד עתה השובתים השיגו את אחת מדרישותיהם: בסוף השבוע התפטרה ההנהגה "מטעם" באיגוד עובדי ההוראה ואילו ועדת התיאום שהוקמה בתחילת השביתה הפכה, הלכה למעשה, להנהגה הנבחרת.

כעת האתגר העומד בפני הנהגת הרשות הוא כפול: להתנער ממדיניותה הכלכלית והחברתית הניאו-ליברלית, המוכתבת בידי ארגוני ההון הבינלאומיים (כגון הבנק העולמי וקרן המטבע), ובידי "המדינות התורמות",

דברים בשם אומרם

מדינה לרווחת העשירים

"הסדר הירושה שנחתם בין יורשיו של סמי עופר לבין רשות המיסים חושף כי המדינה ויתרה ליורשיו של איש העסקים המנוח על תשלום מס בגובה של כמעט מיליארד שקלים. הסדר התשלומים המקל הושג בפשרה בין מנהלי עזבונו לבין אנשי רשויות המס. רשות המיסים דרשה מיורשיו של עופר תשלום מס של כ-940 מיליון שקלים בתמורה לסכום הכסף שהותיר להם המיליארדר שהונו הוערך במעל לעשרה מיליארד דולר. אך במקום זאת ישלמו היורשים סכום זניח של 107 אלף שקלים".

(חדשות ערוץ 2, 29.2)

לבנון זה כאן

"בשבוע שעבר בעודו עושה דרכו אל מחוץ לישוב הבחין אבי נעים, ראש מועצת בית אריה, בתכונה רבה על הכביש. אולם משהתקרב הבין כי למעשה מדובר בתפאורה לסרט המציגה את גבול ישראל לבנון. בירור קצר העלה כי במקום מצולם סרט קומדיה אוסטרי וכי חברת ההפקה משלמת למשרד הביטחון בעבור השימוש בשטח. נעים מסר: 'זו לא קומדיה, זאת טרגדיה וחלמאות. במקום שמשרד הביטחון יעשה את המוטל עליו וידאג לביטחונם של תושבי יהודה ושומרון הוא מוצא זמן לעשות עסקים על הכביש'".

(הודעה לעיתונות, 2.3)

חדשות מהווילה בג'ונגל

"אם בית המשפט העליון לא יאשר למדינה לגרש מבקשי מקלט למדינה שלישית, יהיה צורך בהקמת מתקן נוסף פרט לחולות. המתקן בחולות לא מספיק לנו ונצטרך לבנות עוד מתקן גדול".

(שר הפנים אריה דרעי, ש"ס, בדיון בכנסת, 2.3)

הגשש העיוור מגשש באפילה

"אינני יודע – ואיש אינו יודע – אם תוכנית מחיר למשתכן תביא להוזלת הדיירות".

(שר האוצר משה כחלון, כולנו, גלי צה"ל, 3.3)

הסקופ העולמי של האתר החרדי

"חוקרים מצאו בירושלים בית מלפני בריאת העולם. אמנם לפי היהדות העולם נברא לפני 5,776 שנים, אך הארכיאולוגים משוכנעים כי הבית שנמצא בחפירות בירושלים הוא בן 7,000 שנה".

(אתר "סרוגים", 18.2)

המשחק הסעודי/ראובן קמינר

הסעודים הנפיקו הודעה שבה מוגדר חיובאללה כארגון טרור. הכוונה של מהלך זה ברורה. הסעודים מכינים מתקפת-נגד כדי להתגבר על כישלונותיהם וכשלונות בעלי בריתם (כולל ישראל) במאבק על סוריה. עצם הרעיון שהסעודים יגדירו מיהו ארגון טרור הוא בדיחה ואמללה: לא צריכים להיות חכמים גדולים כדי להבין את כוונותיה האמיתיות של הממלכה ההאשמית.

אכן קיימת סכנה של התקפה מצד הציר הסעודי ובעלי הברית שלו דווקא נגד לבנון והחיזבאללה. ישראל מחפשת כל הזמן הזדמנות להתארגנותה של תקיפה מעין זו, והיא תהיה מאושרת להסוותה בלבוש ערבי. "הארץ" וגורמים אחרים בשמאל הציוני אינם אוהבים את הסטייה מהחליל הסעודי.

ארה"ב נוקטת בסוריה עמדת ביניים שמוביל הריאליזם של אובמה, בעוד הציר שלה באזור, בראשות הסעודים, פועל נגד מגמה זו. גם ישראל מבקשת לסכל את הנטיות הריאליסטיות אצל ארה"ב ו"מאבק נגד הטרור" הוא שם הקוד למאמץ לפוצץ את ההסכמים עם איראן. ואם אי אפשר לסכל את ההסכם עם איראן, אז מנסים קומבינה אחרת בדמות "מאבק למען דמוקרטיה" בראשות נסיכי הנפט שהולידו וטיפחו את דעאש. האם אין זה מובן שאין לשמאל סיבה לקפוץ לדום כשהסעודים חותרים להוביל מהלך תוקפני מסוכן?

הבנת הנקרא

כשהייתי סטודנט במכללת תל חי, הסתובבה שמועה על אודות סטודנטים, ששלחו מייל לחיזבאללה עם בקשה לתקוף ביום מסוים, כי היה להם מבחן בו. פעם גם אמרה מישהי שעבדה איתי שאין לה חשק לעבוד היום, ומה קורה בגבול. עניתי לה שיש מתח וצה"ל תקף. היא לא הבינה למה החיזבאללה לא מגיב, ואולי עדיף להחליף את נסראללה במישהו נחוש יותר. גם הצהרתה של חד"ש בשבוע שעבר, שגינתה את הגדרת חיזבאללה כארגון טרור, גררה, כצפוי, את הרפרטואר הצפוי והנדוש. הרוב הדומם והמדמם מעדיף להגיב באוטומט בלי להבין מה בדיוק נאמר.

גם כותב שורות אלה, שבילה לא מעט לילות במקלטי הצפון, ואף נאלץ לעזוב את ביתו לתקופה, לא רואה בחיזבאללה ארגון טרור. הלוואי שהחיזבאללה יכתתו חרבותם לאתים, אבל כל עוד זה לא קורה, חשוב להבין שהם מפלגה לכל דבר, שיש לה דרך ועוצמה צבאית כדי לנסות ולהגשים אותה.

למרבה הצער, הם גם השכנים היחידים של ישראל, שהצליחו במשימתם. אמנם מצרים קיבלה את סיני, אבל זה קרה במסגרת הסכם בדבר הנצחת כיבוש הפלסטינים. ההסכם עם ירדן גם הוא לא פתר את הכיבוש.

רק החיזבאללה הוביל לנסיגה מלאה ומוחלטת מגבול הצפון, שאחריה הגבול הרבה יותר שקט ובטוח. הם הצליחו והם לא פחות מוסריים מצה"ל שכבש אותם ופגע רבות באזרחים, וגם לא פחות מצד"ל שבגדו בהם תמורת בצע כסף.

זה לא נדיר לראות בלוחמים שלך את שיא השלמות והטהרה ובלוחמי הצד השני טרוריסטים. אך חשוב להבין כי כל עוד השלטונות ימשיכו לראות את הסכסוך רק דרך כוונת רובה, השימוש בו רק ילך ויגבר.

יוסי ס.

רה"מ נתניהו

והנגררים אחריו

מק"י וחד"ש פרסמו בשבוע שעבר עמדות חריפות נגד החלטת מדינות המפרץ וערב הסעודית להכריז על חיזבאללה כארגון טרור. בתגובה להודעה זו, ולהודעה מקבילה של בל"ד, שגם תקפה את ההחלטה, פתחו הימין והתקשורת הישראלית במתקפה רבת יגד חברי הכנסת ממפלגות אלה ונגד הציבור הערבי.

בדיון במליאת הכנסת בשבוע שעבר פתח ראש הממשלה במסע פרוץ נגד חד"ש ובל"ד, אליה הצטרפו כל מפלגות הממסד – מישראל ביתנו ועד מרצ.

ההודעה של חד"ש ומק"י פורסמה מספר ימים קודם לכן, ובה צוין כי ההחלטה של מועצת מדינות המפרץ משרתת את האינטרסים של ישראל ואת המשך הכיבוש, וכי מדובר בעמדה שמוכיחה שהמשטרים במדינות המפרץ הפרסי עומדים לצד הקולוניאליזם והציונות ונגד האינטרסים של העמים במדינות הערביות.

בתגובה למתקפה הפוליטית פרסמו חברי הכנסת של חד"ש את ההודעה הבאה:

"מוזר לראות באותה העמדה את נתניהו ואת ערב הסעודית. פתאום, ממשלת ישראל מסבירה שבעצם בית המלוכה הסעודי ונסיכויות הנפט במפרץ הן 'מדינות ערב המתונות'.

"בינינו לבין חיזבאללה – שהוא ארגון צבאי פונדמנטליסטי – יש מרחק עצום אידיאולוגית וערכית. בניגוד לרמזים של נתניהו, תמיד התנגדנו ונתנגד לפגיעה באזרחים בכל המדינות באזור, מכל הלאומים, ומכל העדות והדתות.

"מי שחייב הסברים לציבור הוא דווקא מי שמתחבר לבית המלוכה הסעודי החותר להגמוניה במזרח-התיכון. בית המלוכה הזה הוא העומד מאחורי דאע"ש והתנועות הג'יהאדיסטיות הקיצוניות, שהפכו את סוריה ועיראק לגיהנום ומאיימות על המזרח-התיכון כולו. השתיקה מול המהלכים הסעודיים האלה היא צביעות.

"אבל כל זה ממש לא מעניין את נתניהו. מבחינתו הפרטים לא חשובים, ומה שחשוב – להסית שוב נגד הערבים בישראל".

הוועד המרכזי של מק"י (10.3) אישר את העמדות שבאו לידי ביטוי בהודעת מק"י וחד"ש ובהודעת סיעת חד"ש, והוקיע את מסע ההסתה והאיומים נגד השמאל העיקבי ונגד האזרחים הערבים.

חבר הכנסת לשעבר וחבר הלשכה הפוליטית של מק"י, עיסאם מח'ול, הסביר ל"הארץ", כי אינו חושש מתגובת הציבור בישראל. "להיפך", אמר, "אנחנו רוצים להאיר את עיני הציבור בישראל". מח'ול הדגיש:

"בזמנו אמרנו שאש"ף הוא ארגון שחרור וצריך לדבר איתו ובישראל הגדירו אותו כארגון טרור – עד שנכנסו איתו למשא ומתן. אנחנו לא נוקטים בעמדה שנסמכת על מה שחושבים הפרשנים הביטחוניים והאסטרטגים בישראל".

מח'ול הוסיף כי "במקום להטיל דופי בעמדה שלנו צריכים לשאול, מדוע ממשלת ישראל תומכת במשטרים כמו סעודיה וקטאר, שהדבר האחרון שאפשר להגיד עליהם הוא שהם דמוקרטיים".

רג'א זעאתרה, חבר לשכת חד"ש, התראיין לאתר Ynet בעקבות הסערה שעורר הממסד ואמר: "הצעד של סעודיה ומשטרי המפרץ הוא חלק מהמערכה בסוריה. הוא מבטא ניסיון סעודי לצמצם נזקים לאחר הפסקת האש, וכדי לסחוט הכרה בינלאומית בג'בהת אל-נוסרה כארגון לגיטימי בתהליך הפוליטי בסוריה, בתמורה להוצאת חיזבאללה מרשימת ארגוני הטרור כביכול.

"מדובר בעוד אחד מפרפורי הגסיסה של העידן הסעודי בהנהגת האזור, במיוחד לנוכח ההתפתחויות בסוריה, הסרת הסנקציות מעל איראן וכישלון התוקפנות הסעודית בתימן. סעודיה היא היצרנית הרעיונית של הטרור הפונדמנטליסטי באזור".

ח"כ דב חנין התראיין לערוץ 2 בסוף השבוע ואמר, בין היתר: "הנושא האמיתי של ההודעה שיצאה הוא דאעש. דאעש היא סכנה גדולה למזרח התיכון ולערבים בישראל. תפקידנו להילחם בדאעש ובמי שעומד מאחורי התנועה ומסייע לה. בהודעה יש פסקה שמוקיעה את הצביעות של שליטי מדינות המפרץ, כולל סעודיה: מצד אחד, הן תומכות בדאעש ובארגונים דמויי-דאעש, ומצד שני הן רוצות להצטייר כנלחמות בטרור".

מזכ"ל מק"י: החלטת מדינות המפרץ משמרת את משטריהם האפלים

בריאיון שפורסם באתר "אל מוניטור" בסוף השבוע, אמר מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י), עאדל עאמר: "אנחנו רק הבענו עמדה, לא תמיכה. אנחנו גיינו את החלטת מועצת מדינות המפרץ, כי לדעתנו זה משרת את האינטרסים שלהם להמשיך ולהתקיים כמשטרים אפלים. הם מנסים להעביר את כובד המשקל מהסכסוך הישראלי-פלסטיני, שהוא הסכסוך העיקרי במזרח התיכון, לסכסוך עדתי בין סונים לשיעים שאינו הסכסוך האמיתי".

המזכ"ל עאמר הדגיש: "אנחנו כמפלגה לא מסכימים עם כל מה שמייצג חיזבאללה, ובוודאי שלא מסכימים עם עובדת היותו מפלגה עדתית, דתית ושיעית, ובוודאי מתקוממים על רצח אזרחים. אבל להגיד שרק חיזבאללה טובח באזרחים? מי לא טובח שם? דאעש לא טובח באזרחים? ואם דאעש היה מנצח מה היה קורה בסוריה?".

אמרה ח"כ תומא-סלימאן. "ביום הזה צריך לחגוג את הישגי המאבק של הנשים, אבל זו גם הזדמנות לבחון את המציאות ואת מעמד האישה בחברה, כדי שנוכל להמשיך לחולל שינוי חברתי".

חברת הכנסת תומא-סלימאן גם השתתפה כיו"ר הוועדה בטקס "נשים משנות את העולם", והעניקה פרסים לנשים פורצות דרך, הנאבקות למען זכויות נשים בתחומי החינוך, התקשורת, הרפואה, הפעילות החברתית למען הקהילה והפעילות למען אנשים הסובלים ממוגבלויות.

להגדיל את השתלבות רופאות במערכת הבריאות הציבורית

במסגרת הדיון לרגל יום האישה, שהתקיים בשבוע שעבר בוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, דרש חבר הכנסת עבדאללה אבו מערוף (חד"ש, הרשימה המשותפת) להקל על קליטת והשתלבות רופאות, ובפרט רופאות ערביות, במערכת הבריאות הציבורית.

אבו מערוף הציע לפתח מנגנונים שיעודדו את עבודת הרופאות במערכת הבריאות ויסייעו להן להשתלב ולהתמודד עם החסמים והמכשולים הניצבים בפניהן, ובמיוחד בפני רופאות ערביות. בדיון השתתפו גם יושב ראש ההסתדרות הרפואית ליאניד אידלמן, פרופ' רבקה כרמי, נשיאת אוניברסיטת בן-גוריון, ופעילות מתנועות ובארגונים פמיניסטיים שונים.

אבו מערוף ביקש שהוועדה תשים דגש בפיתוח מנגנונים שיקלו על השתלבות הרופאות ויבטיחו שתקופות ההיריון וחופשת הלידה לא ישפיעו על פרנסתן ועל עתיד הקריירה שלהן, ולא יפגעו ביכולתן להתמחות ולהתמקצע בתחומים רפואיים שונים ולהתקדם לתפקידים בכירים במערכת הבריאות. כן דרש לבצע התאמות בתנאי הקבלה של סטודנטיות ערביות לחוגים לרפואה באוניברסיטאות הישראליות, כך שלא יאלצו לנסוע ללמוד בחו"ל.

תחושת הביטחון של נשים וערבים נמוכה במיוחד

הוועדה לקידום מעמד האישה והשוויון המגדרי של הכנסת, בראשות חברת הכנסת עאידה תומא-סלימאן (הרשימה המשותפת, חד"ש), קיימה בשבוע שעבר דיון מיוחד לרגל יום האישה הבינלאומי.

בדיון הוצגו ממצאי סקר מקיף וראשון מסוגו, שבחן את מידת תחושת הביטחון של נשים מקבוצות אוכלוסייה שונות, והשווה אותן לתחושת הביטחון של גברים. הסקר מצא כי תחושת הביטחון של הנשים מעורערת ביותר ונמוכה במידה רבה מזו של הגברים. ממצאים נוספים העולים מן הסקר מראים, כי בקרב הערבים ישנה חרדה גבוהה מאוד מתקיפות ומפשעי שנאה, מהתנכלות של רשויות המדינה, מהרס בתים או מהתנכלות על רקע מראה חיצוני, וכי הנתונים במישור זה אינם שונים משמעותית בין נשים לגברים.

"אני מברכת את כל הנשים, האימהות, העובדות, פעילות המאבק הפמיניסטי וכל מי שמתנגדות לדיכוי ולכיבוש"

סקר: כחצי מהיהודים תומכים בטונספר

ח"כ יוסף ג'בארין, יו"ר השדולה לקידום חיים משותפים בין יהודים וערבים, הגיב בשבוע שעבר לפרסום הסקר האמריקאי המקיף שנערך בארץ, לפיו מחצית מהיהודים תומכים בגירוש ערבים מישראל, באומרו:

"תוצאת הסקר צריכה להדיר שינה מכל אזרח שהחיים המשותפים של יהודים וערבים בישראל חשובים לו. טונספר של אזרחים, יהיו נסיבותיו אשר יהיו, הוא פשע נגד האנושות, ואני חרד לראות כי מחצית מהנשאלים היהודים תומכים בצעד כזה.

"בשנים האחרונות אנו עדים למסע של הסתה ודה-לגיטימציה נגד הציבור הערבי בישראל מצד גורמים שלטוניים ומסע זה מחלחל אל האזרחים ומקציין את עמדותיהם כלפי האזרחים הערבים.

"אני קורא לכל קברניטי המדינה להתעשת ולשנות את השיח שלהם כלפי האזרחים הערבים – משיח שמעורר שנאה ופילוג לשיח מכבד, המקדם חיים משותפים בין יהודים וערבים ומתייחס לאזרחים הערבים כאזרחים שווי זכויות, שמעמדם השווה הוא בזכות ולא בחסד".

פעילי שלום פלסטינים מוועים כניסה לישראל

בעקבות השאלתה שהגישה חברת הכנסת עאידה תומא-סלימאן לשר הביטחון משה יעלון (הליכוד) לגבי ההחלטה שלא לאשר את כניסתם של פעילי שלום פלסטינים מהגדה המערבית לתחומי ישראל, השיב השר כי המנהל האזרחי ומשרד הביטחון יבחנו מחדש את ההחלטה.

הפעילים שכניסתם סורבה הם פעילי שלום ותיקים, המשתתפים מזה שנים בפעילות משותפת עם ישראלים או מנהלים במשותף התארגנויות ישראליות-פלסטיניות. המנהל האזרחי, שהינו למעשה גוף צבאי ישראלי השולט בתחומים רבים בחיי היומיום של הפלסטינים, הכריז בתחילת חודש פברואר על קיצור התקופה המירבית לשהייה בישראל, ועל ביטול האפשרות לבחינה מחדש של בקשות לאישורים שסורבו.

בתגובתו לשאלתה ציין השר יעלון, כי ההחלטה בדבר שינוי המדיניות נובעת מעדכון ההערכות הביטחוניות במשרד הביטחון, וכי כתוצאה מכך שונו נהלי הסדרת אישורי הכניסה לישראל. הוא אמר כי משרד הביטחון יאפשר לפעילי השלום להגיש את הבקשות מחדש, כמגמה לחדש את האישורים.

שותפות מכבדת בנויה על דיאלוג

חמש שנים למותו של תופיק טובי מנהיג דגול של מק"י וחד"ש

מאת יורם גוז'נסקי

"גם להבא נקדם את המפלגה בוויכוח פורה, במחשבה יוצרת, בהקשבה הדדית, ובדרך זו נצא מאוחדים. על אחדות זו עלינו לשמור כעל בכת עיננו. נלמד להקשיב לדעה האחרת שאינה מקובלת, נקשיב בכבוד ובסבלנות ולא בעוינות ובהתפרצות. לזה מצפים מאיתנו ציבור האוהדים וכלל חברי המפלגה".

הקשבה, ויכוח פורה וכבוד, הדגיש בהמשך הסיכום, איפשרו את בניית האחדות האיתנה היהודית-ערבית של מק"י למרות התנאים הקשים של אפליה לאומית וסכסוך לאומי, ואת שיתוף הפעולה עם שוחרי שלום ודמוקרטיה בעלי השקפות שונות. "לא נוכל", אמר, "לחולל לבד את השינוי בארץ הזאת. עלינו לגדול ובמקביל – לגבש חזית רחבה עם מי שנצליח לשכנע, או מי שיסיק מסקנות נכונות מההתפתחות החברתית והפוליטית".

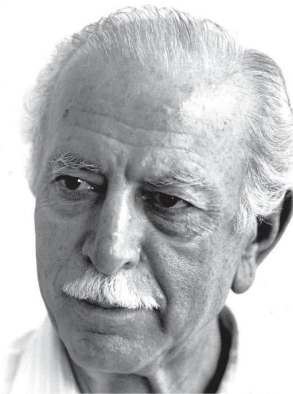
את תפיסתו זו יישם בפעילותו הציבורית. דבריו ועמדותיו זכו בהערכה רבה בכל ארגון דמוקרטי ציבורי, בו היה שותף להנהגה. בזאת נוכחתי לדעת בפעילות לציודו בוועד השלום הישראלי ובוועד לשיפור היחסים עם ברית-המועצות. הוא עמד בקשרי ידידות ושיתוף פעולה הדוקים עם חברי הכנסת אורה נמיר ושבח וייס (העבודה), אברהם מלמד (מפד"ל), אורי אבנרי (העולם הזה), ויקטור שם-טוב ונפתלי פדר (מפ"ם), ועם אישים רבים נוספים.

גם בזירה הבינלאומית האזינו לדבריו בקרב רב. ב-1983 נסענו יחד למושב מועצת השלום העולמית, שנערך בפראג. תופיק, שנמנה עם הנהגתה של מועצת השלום, יזם במסגרתה פגישה, אחת הראשונות, של אישי ציבור ישראלים עם יאסר ערפאת, יו"ר אש"ף. בפגישה זו השתתפו גם ד"ר רוחמה מרטון והבימאי ג'אד נאמן.

הוא התמיד שנים ארוכות בניסיונות השכנוע של ישראלים ופולסטינים באפשרות של פתרון שלום צודק, גם כאשר מאמצים אלה היו כמו חציבה בסלע. הכבוד וההערכה לתופיק תרמו רבות לחיזוק מעמדה של מק"י בקרב הקומוניסטים ושוחרי השלום והחירות בעולם.

במהלך יובל השנים, במהלכן מילא תפקיד מרכזי בהנהגה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, של האוכלוסייה הערבית ושל חד"ש, השקיע את מיטב מרצו בטיפוחה של שותפות הפעולה המתקדמת היהודית-ערבית. הוא ראה בשותפות מכבדת תנאי לקידום כל שינוי פוליטי וחברתי. הקפיד על ייצוג יהודי-ערבי בהרכב של מוסדות נבחרים, בפעילות בארגונים ציבוריים ובהרכב של משלחות.

דבריו של תופיק טובי בפתחת הוועידה ה-15 של מק"י, על רקע משבר הפילוג (1965), נותרו מעוררי השראה. באותם ימים של זעזוע עמוק, הוא הנחיל לנו את החזון של מק"י כמפלגה המגלמת את הטוב והישר בשני העמים-האחים, והנוצרת את התקווה, כי חרף כל הקשיים - תמשיך לחיות ולשגשג ותביא את מעמד הפועלים והמוני העם לחוף מבטחים.

צילום: אלכס ליבה

אני מתגעגע לתופיק טובי – למנהיג סולל הדרך, למדריך שאזננו כרויה, לידיד הקרוב, לקומוניסט הגא והרגיש, שכולנו קראנו לו פשוט תופיק.

לראשונה ראיתי אותו בכנס האיחוד של הקומוניסטים היהודים והערבים בקולנוע מאי בחיפה ב-22 באוקטובר 1948. הייתי אז בן 9, ונסעתי עם הורי לאירוע. בביתנו דובר רבות לקראתו, שכן אבי, אליושה, נמנה עם מארגניו. אני זוכר את האולם המקושט, את האווירה החגיגית, את החיוכים ולחיצות הידיים. כולם היו לבושים כמו לחג, למרות שהיו אלה ימים של מלחמה. בשלב כלשהו אמי הובילה אותי אל מאחורי הקלעים, לחלל שבו התכנסו הדוברים. שם ראיתי לראשונה את תופיק טובי ומנהיגים ערבים נוספים.

על חוויית הכנס ההיסטורי הזה כתב אליושה ברשימתו "חג האיחוד": "דגל המפלגה עולה על הבימה ודגל הליגה לשחרור לאומי, עם משמר כבוד של חברים יהודים וערבים. האולם קם על רגליו בתשואות אדירות. אלף ומחצה אגרופים מורמים. אלף ומחצה פרצופים מחייכים ונרגשים. אלף ומחצה זוגות עיניים מאושרות".

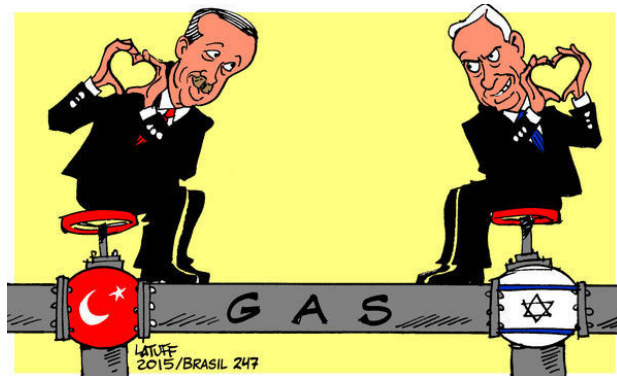
בהשראת כנס האיחוד, הוסיף אליושה באותה רשימה: "לעתים קרובות, קרובות מאוד, מרגישים אנו: לא קל להיות קומוניסט, ואך לעתים רחוקות הרגשנו באופן מוחשי כל-כך, מה טוב להיות קומוניסט".

בשנותי במזכירות נק"י, ובהמשך כחבר מזכירות מפלגה, ידעתי שדלתו פתוחה תמיד, וכי שום שאלה לא נחשבה בעיניו קלת ערך מדי מכדי שיאזין, יציע הצעה ויסייע במציאת פתרון. למרות עומס התפקידים בהנהגת המפלגה, בריכוז סיעת מק"י (ובהמשך – סיעת חד"ש) בכנסת, בהנהגות של ועדים ציבוריים רבים – הוא מעולם לא טען שאין לו זמן.

בדיונים, לעתים נוקבים, הוא מעולם לא הרים את הקול, לא הכריז בפסקנות: "זו עמדת המפלגה!", אלא קידם דיאלוג פתוח והציג נימוקים במטרה לשכנע הן בנושאים פוליטיים והן בנושאים ארגוניים. גישה בונה זו בלטה בהכנות לוועידות ובתפניות היסטוריות, שהיו לא מעטות בשנותיו בהנהגת המפלגה. הוא ראה בפלורליזם של דעות במפלגה ערובה לדיון פורה, המאפשר ללבן את העמדות ולהגיע לסיכומים המשקפים נכון את המציאות.

נקודה זו הדגיש תופיק בסיכום הדיון בוועידה ה-22 של מק"י (1993), במהלכה גם הודיע על פרישתו מכל תפקידיו בשל מצבו הבריאותי:

"פלורליזם זו חובה לחשוב, חובה להשמיע וחובה להקשיב בחברות ובכבוד הדדי, ואחר-כך לפעול יחד לפי סיכומים והחלטות. צריך לראות זאת כשלימות. אחרת, אם כל אחד יתפוס בחלק מהבגד – בסוף הוא ייקרע..."

איור: קרלוס לאטוף

על מדיניות הטורקית ההרסנית: והאינטרסים הכלכליים מאחורי הקשרים עם ישראל

טורקיה הייתה המדינה המוסלמית הראשונה שהכירה בישראל כבר ב-1950. היחסים הדיפלומטיים בין המדינות הורעו בעקבות מבצע 'עופרת יצוקה' בסוף 2008 ונותקו במאי 2010 לאחר תקיפת ה'מאווי מרמרה', במהלכה מנעה ישראל ממשט להגיע לעזה והרגה עשרה, מרביתם טורקים, שהיו על סיפון האניה.

למרות החזרת השגרירים, המשכו היחסים הכלכליים בין המדינות להתפתח ואף גדלו. משא ומתן לחידוש היחסים, העוסק בפציניים למשפחות ההרוגים במשט ובבניית תשתיות בעזה, מתנהל זמן רב. טרם הושגו הסכמות סופיות.

גז: האינטרס הטורקי בחידוש היחסים

לאחרונה גובר האינטרס הטורקי בחידוש היחסים. בביקורו בשבוע שעבר בישראל דן ג'ו בידן, סגן נשיא ארה"ב, בחידוש היחסים ובמתווה הגז וייצואו. ממשלת ישראל חלוקה לגבי הפיס נוכח מדיניות טורקיה בסוריה והאפשרות שהתקרבות לטורקיה תיצור מתיחות עם רוסיה. לטורקיה מעט מאד נפט וגז. לסיפוק צרכי האנרגיה שלה היא תלויה בייבוא, בעיקר מרוסיה, מאיראן ומאזרביג'ן. נוכח הידרדרות היחסים בין טורקיה לרוסיה ואיראן בנושא הסורי, מבקשים הטורקים להקטין את תלותם במדינות אלה. בגלל מיקומה הגיאוגרפי טורקיה היא נתיב מרכזי להולכת נפט וגז ממדינות יצרניות למדינות צרכניות – בעיקר באירופה. טורקיה מציעה לקנות מישראל גז לצרכיה וגם להעביר גז, כשיתחיל לזרום, לשווקים אחרים. ישראל מחפשת חוזים ארוכי טווח לשיווק גז כדי למנף באמצעותם גיוס הון לפיתוח שדה לווייתן.

חברות האנרגיה 'נובל אנרג'י' ו'דלק' מפתחות במקביל ל'לווייתן' את 'אפרודיטה' – שדה הגז הנושק ל'לווייתן' במים הכלכליים של קפריסין. בין ישראל וקפריסין יש הסכמים להנזלת גז לשם העברתו באניות. חיבור השדות 'לווייתן' ו'אפרודיטה' לצינור גז לקפריסין וממנה לטורקיה תלוי בפתרון הסכסוך בין היוונים לטורקים בקפריסין. אפשרות נוספת שעומדת בפני ישראל היא בניית צינור לכרתים שממנה ייוצא חשמל לאירופה. הצינור לכרתים ארוך ויקר הרבה יותר. בתנאים אלה, ישראל בודקת אפשרויות להסכם עם קפריסין ויוון מצד אחד, ועם טורקיה מצד שני.

הבעיה הכורדית

הכורדים הם כ-20% מאוכלוסיית טורקיה, הם מרוכזים בעיקר בדרום ובדרום-מזרח המדינה, ונאבקים עשרות שנים לעצמאות, לאוטונומיה ולהכרה בשפתם ובתרבותם. במשך הזה נהרגו רבבות וכשני מיליון הפכו פליטים. במשך שנתיים, עד לקיץ האחרון, התקיימה שביתת נשק, שלווה במשא ומתן, בין הפ.ק.ק. (מפלגת הפועלים של כורדיסטאן) לשלטונות הטורקיים. המו"מ התפוצץ בקיץ 2015. מאות אלפי כורדים סוריים נמלטו לטורקיה כתוצאה מהשתלטות דאעש על אזורים כורדיים בצפון סוריה (רוג'בה). הצבא הטורקי הגיב בפעולות נגד הכורדים בצפון סוריה ובעיראק. מאז הקיץ מתחוללת בדרום מזרח טורקיה מלחמת אזרחים, במהלכה נהרגו למעלה מ-1,500 ומאות אלפים הפכו פליטים.

דעיכת המהפכה הכאמליסטית

השינויים שיזם מוסטפה כאמל אטאטורק, וכונו את טורקיה המודרנית, הפרידו בין דת ומדינה וחילנו את המרחב הציבורי. במקביל, הצבא התערב בפוליטיקה וראה עצמו כשומר החוקה. בעשור הראשון לשלטונה הצליחה מפלגת 'הצדק והפיתוח' של ארדואן להפריד בין הצבא לשלטון.

מאז 2013 מתגלה יותר ויותר הפן הדכאני של ארדואן: תנועת המחאה סביב פארק ג'ו דוכאה באלימות. בשתי מערכות בחירות ב-2015 לא הצליח ארדואן להשיג רוב של 60% שיאפשר לו להפוך את טורקיה למשטר נשיאותי ריכוזי. אך כבר עכשיו הוא שולט במשטר כמו נשיאותי דרך השליטה במפלגתו. ראש הממשלה, דאוטולו, ממלא את הוראותיו כלשונן.

ארדואן פתח במסע לטיהור המשטרה, התקשורת ומערכת המשפט. יותר מאלפיים נדונו למאסר על העלבת הנשיא. עיתונים, תחנות רדיו, וטלוויזיה נסגרים והאינטרנט מפוקח. חברי פרלמנט כורדיים שביקרו אצל משפחות פעילים שנהרגו - הושעו. מרצים שחתמו על עצומה נגד הפסקת המו"מ עם הכורדים נעצרו. ארדואן נגד שוויון לנשים ונגד הפלות. המדינה מטפחת בתי ספר דתיים ומסגדים נבנים באוניברסיטאות. שחיתות פושה במשפחת הנשיא ובמפלגתו.

המעורבות בסוריה

המלחמה בסוריה הפכה למלחמה באמצעות שליחים – המגייסים, המאמנים, המציידיים והמממנים את הלוחמים. לטורקיה תפקיד מפקפק במלחמה: היא קניינית הנפט העיקרית של דאעש בעיראק ובסוריה והיא מוכרת אותו (גם לישראל) – בכך היא מממנת את דאעש.

הגבול הארוך של טורקיה עם סוריה, למעלה מ-900 ק"מ, משמש למעבר ציוד ואנשי דאעש. טורקיה מתנגדת להשתלטות כוחות כורדיים סוריים על אזור הגבול ומגדירה את הכורדים הסורים בדיוק כמו את הפ.ק.ק. – כטרוריסטים. זאת למרות מלחמתם האיתנה בדאעש.

ארה"ב סירבה להגדרת הכורדים הסוריים כטרוריסטים והרוסים אישרו להם פתיחת משרד במוסקבה. ההתערבות הרוסית בסוריה שמה קץ לאפשרות הטורקית לפלוש לסוריה. המלחמה בסוריה פילגה את העולם הערבי והמוסלמי בין מחנה התומכים באירן ורוסיה לבין מחנה התומכים בסעודיה ובטורקיה. בתוך כל זאת סעודיה הציבה מטוסים בטורקיה וערכה תמרון צבאי, שבו משתתפות 20 מדינות מוסלמיות.

ספר חדש: 'אזרחות על תנאי'

לאחרונה ראה אור בהוצאת פרדס (חיפה) הספר "אזרחות על תנאי – על אזרחות, שוויון וחקיקה פוגענית", בעריכת ח"כ יוסף ג'בארין (חד"ש, הרשימה המשותפת) והחוקרת שרה אוסצקי-לזר (מכון ון ליר). בהתייחסם לספר ציינו המחברים כי "בשנים האחרונות שוטף את הכנסת גל של הצעות חוק ושל חוקים שכבר אושרו הפוגעים בזכויות יסוד העומדות בבסיס הדמוקרטיה: חופש הביטוי והמחאה והשוויון לפני החוק. החקיקה מופנית גם נגד עצמאותה של מערכת המשפט ונגד חופש הפעולה של ארגוני החברה האזרחית, ומסכן את הפרדת הרשויות הנהוגה בדמוקרטיה. מגמה זו בעלת השלכות פוליטיות, חברתיות וכלכליות על כלל אזרחי המדינה, אך היא פוגעת במיוחד בציבור האזרחים הערבים-הפלסטינים בישראל, ומשפיעה על יחסו למדינה ועל קשריו עם הציבור היהודי. במקביל למתרחש בכנסת, שוטף את הספֶרה הציבורית גל עכור של שנאה וגזענות, המערער אף הוא את היבטיה הדמוקרטיים של החברה במדינת ישראל".

40 שנה להפיכה בארגנטינה: כנס באוניברסיטת תל-אביב ובעברית בירושלים

כנס לציון 40 שנה להפיכה הצבאית בארגנטינה יתקיים באוניברסיטת תל-אביב ובאוניברסיטה העברית. ב-24 במארס 1976 תפס הצבא הארגנטיני, בתמיכה אמריקאית, את השלטון בבואנוס איירס ופתח במסע הרג ורצח של כ-30 אלף פעילי שמאל, אנשי איגודים מקצועיים וועדי עובדים, חברים באגודות סטודנטים, סופרים, עיתונאים ואקדמאים. בכנס, שיימשך יומיים בירושלים ובתל-אביב, ישתתפו חוקרים מרחבי העולם. במסגרתו יובאו עדויות אישיות והרצאות על עידן הדיקטטורה הצבאית שהסתיימה ב-1983. ההרצאות בשפות עברית, ספרדית ואנגלית. האירוע יתקיים ביום שני, 21 במארס, באוניברסיטה העברית, קמפוס הר הצופים, בניין טרומן, אולם אבא אבן; ולמחרת, ביום שלישי, 22 במארס, באוניברסיטת תל אביב, בניין גילמן, חדר 496. הכנס פתוח לקהל הרחב.

75 שנה להולדתו של מחמוד דרוויש

אירוע לציון 75 שנה להולדתו של המשורר הלאומי הפלסטיני מחמוד דרוויש התקיים לאחרונה במרכז סוון דלאל בתל אביב. המארגנים הדגישו, כי לנוכח האלימות הגואה בחודשים האחרונים ברחבי הארץ משוררים מוסיקאים, שחקנים, אנשי אקדמיה יהודים וערבים חברו יחדיו לערב מחווה לגדול המשוררים הפלסטינים – ממש ביום הולדתו ה-75. זו הייתה מחווה של הכרה והוקרה ושל הושטת יד לשלום על בסיס של יצירה משותפת והערכה לשירה גדולה שנכתבה בחלקה בגבולות הארץ.

באירוע נטלו חלק אנשי תרבות ערבים ויהודים ובהם מוזיקאים שחקנים ומשוררים זוכי פרס ישראל. האירוע ציין את יצירת דרוויש על כל רבדיה ובכך הביע אמון בקיומו של בסיס לדו קיום בין שני העמים, הפלסטיני והישראלי.

מחמוד דרוויש (1941-2008) נחשב אחד מגדולי המשוררים בתרבות הערבית בכל הזמנים, כמו גם למשורר הלאומי של העם הפלסטיני. דרוויש, שבצעירותו פרסם את יצירותיו בביטאון המפלגה הקומוניסטית הישראלית "אל אתיחאד" ובכתב העת הספרותי "אל ג'דיד", זכה בפרסים בינלאומיים רבים, וביניהם: פרס משרד התרבות הצרפתית לתרומה יוצאת דופן לעולם התרבות, פרס לנאן ופרס הנסיך קלאוס ההולנדי. שמונה ספרי שירה שלו תורגמו לעברית, וביניהם: "למה עזבת את הסוס לבדו" ו"מצב מצור". אשתקד ראה אור בהוצאת קשב לשירה המבחר המקיף ביותר של שירתו "50 שנות שירה" בתרגומו של פרופ' שניר מאוניברסיטת חיפה.

ניתן לקבל את "זו הדרך" מדי שבוע בדואר אלקטרוני או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לנסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205, תל-אביב, מיקוד 6126402

חינוך דו לשוני: חינוך לשלום

יוסף עספור, מקהילת יד ביד יפו: "הוכחנו שאנחנו לא בודדים. אנחנו קהילה צומחת. אני פונה לראש העיר תל אביב יפו מר רון חולדאי. לפני שכינת כראש עיר היית מנהל גימנסיה בתל אביב. מי כמוך יודע שחינוך הוא הדבר היחיד שיוצר שוויון הזדמנויות ללא הבדל דת, גזע או מין. לכן, אנחנו מבקשים ממך לאמץ את המודל הזה שרק מוסיף עוד גוון לעיר שלנו".

חסאם אבו בכר, מנציגי הורי יד ביד:

"הזמן עושה לנו רע. השינוי יבוא מחינוך דו-לשוני שוויוני. אנחנו קוראים לעיריית תל אביב יפו להסדיר ולמסד את הרעיון של בית דו-לשוני בעיר יפו תל אביב".

מאות הפגינו תחת הסיסמה "רוצים ללמוד ביחד!" ביום ו' (11.3) בכיכר הבימה בתל אביב יחד עם חברי הקהילה היהודית-ערבית ביפו.

המפגינים קראו לעיריית ת"א-יפו להסיר את החסמים הבירוקרטיים ולאפשר לקיים בעיר חינוך דו-לשוני מלא, תוך הקפדה על שוויון בין תלמידי היהודים והערבים. ההפגנה נערכה כחלק ממאבק הורי הקהילה היהודית-ערבית למען הקמתו ביפו של בית ספר ציבורי שיהיה כולו דו-לשוני.

המחזאי יהושע סובול, הראפר תאמר נפאר, האמנית רננה רו, להקת סיסטם עאלי ואחרים השתתפו בהפגנה יחד עם ילדי והורי קהילת "יד ביד" לחינוך דו-לשוני. הקהילה היהודית-ערבית ביפו הוקמה לפני כשלוש שנים. בשנה האחרונה נכנסו ילדי הקהילה לראשונה לכיתה א'. אלא שאז התברר להורים כי ביה"ס אליו הועברו ילדי הקהילה סובל מסדרה של בעיות, אשר לא מאפשרות קיום של חינוך דו-לשוני, מה שמעמיד את המשכו של הפרויקט בסכנה ממשית ומיידית.

אסף רונאל, מנציגי הקהילה, אמר בהפגנה: "הגשמת החלום של בית הספר הדו-לשוני בסכנה. אילוצים בירוקרטיים ובעיות פשוטות לכאורה עלולים לגרום לקריסתו של החינוך הדו-לשוני ביפו. לצערי, לבית הספר יש תאריך תפוגה ואנו חרדים ממצב בו הבעיות לא יפתרו בקרוב והפרויקט המדהים הזה פשוט ייהרס".

יהושע סובול ציטט את מרטין בובר שאמר כי "הנוער הוא הסיכוי הנצחי לאושר של האנושות. חברה מסוכסכת היא חברה אומללה. הדרך היחידה להוציא את החברה מהאומללות שלה היא לגדל דור חדש שילמד לחיות בהרמוניה בין הקבוצות השונות המרכיבות אותה. כדי לחיות בהרמוניה צריך להכיר היטב אחד את השני. צריך להקשיב ולהבין אחד את השני ולהשמיע בלי פחד את הסיפור שלך. אני קורא מכאן לראש עיריית ת"א-יפו ולשר החינוך להבין שבטיפול מערכת החינוך הדו-לשוני והשוויוני של יד ביד הם יכולים להבטיח עתיד מאושר ובריא יותר מהסכסוכים המאמללים שלא יולידו אושר לעולם. אנא עזרו למערכת הזאת להתקיים ולהתפתח".

תכנית 'מחיר למשתכן': ליהודים בלבד?

האגודה לזכויות האזרח דורשת משר הבינוי והשיכון יואב גלנט לתרגם לערבית את המידע באתרים בהם ניתן לקבל מידע על הדירות שנבנות במסגרת תכנית "מחיר למשתכן", המפחיתה משמעותית את מחירי הדירות הנבנות במסגרתה. כיום המידע נגיש בעברית בלבד.

במכתב לשר הבינוי והשיכון הסבירה עו"ד שדא עאמר מהאגודה, כי הדרת השפה הערבית מהאתרים כמוה כהדרה של הציבור הערבי בכללותו מהתכנית והגבלת יכולתו ליהנות מהשירות המוצע.

האגודה לזכויות האזרח מבקשת לפרסם את המידע בערבית באופן מידי, כיוון שההגדרה הראשונה של "מחיר למשתכן" כבר נפתחה ב-25 בפברואר האחרון, וככל שעובר הזמן הפגיעה באזרחים הערבים רק מתעצמת. כדי להתגבר במהירות על הפער שנוצר, על משרד הבינוי והשיכון לאפשר מענה טלפוני מיוחד בשפה הערבית, לפרסם זאת באופן בולט בכלי תקשורת בערבית, או לחילופין להאריך את מועד הרשמה להגדרה עד להשלמת התרגום.

חד"ש - יפו

שיחה עם נדב ויימן,
דובר "שוברים שתיקה"

יום ד', 16.3, בשעה 19:00,
במועדון חד"ש-מק", השקמה 3, עג'מי